

Aan de colleges van Gedeputeerde Staten
d.t.v. de provinciesecretarissen

Uw brief van   uw kenmerk   ons kenmerk   datum

onderwerp
Appreciatie Voorstel voor een Klimaatakkoord

Geachte mevrouw, heer,

Op 28 juni 2019 heeft het Kabinet in een Kamerbrief "het Voorstel voor een Klimaatakkoord" en haar appreciatie van het Voorstel voor een Klimaatakkoord (hierna: Klimaatakkoord) aan de Tweede Kamer aangeboden. De herzieningen van het Klimaatakkoord die voortkomen uit deze Kamerbrief zijn, in overleg met de Klimaattafels, in het Klimaatakkoord verwerkt. Het Klimaatakkoord kent een inspanningsverplichting en vraagt een bevestiging van partijen om zich met hun achterban in te zetten voor het centrale doel van het Klimaatakkoord: 49% reductie van broeikasgassen in 2030, ten opzichte van 1990. Deze doelstelling is eveneens onderdeel van de Klimaatwet welke in de Tweede en Eerste Kamer is aangenomen. Als deelnemer aan de onderhandelingen is het IPO-Bestuur gevraagd om het voorliggende Klimaatakkoord met een positief advies aan haar achterban voor te leggen en formeel te bevestigen dat de gezamenlijke provincies:

- de urgentie van het klimaatprobleem onderkennen en bereid zijn deze urgentie uit te dragen
- zich samen zullen inzetten voor het centrale doel van het Klimaatakkoord: 49% reductie van broeikasgassen in 2030, ten opzichte van 1990.
- zich committeren aan de uitvoering van afspraken waarbij de provincies direct betrokken zijn.

Om aan bovenstaand verzoek invulling te geven en tot mogelijke ondertekening over te kunnen gaan geeft het IPO-Bestuur in deze brief haar appreciatie en positief advies voor ondertekening van het Klimaatakkoord. Op 21 november 2019, na bespreking in de individuele provincies (colleges van GS en Provinciale Staten), zal het IPO-Bestuur besluiten over de ondertekening. Met dit proces is de ruimte gegeven aan provincies om op democratisch gedragen manier tot besluitvorming te komen.

IPO-appreciatie

Interbestuurlijke en intermaatschappelijke samenwerking is cruciaal om de energietransitie te realiseren. Om die reden hebben provincies met gemeenten en waterschappen in aanloop naar de

Kabinetformatie een aanbod gedaan; de investeringsagenda Naar een duurzaam Nederland. Een aanbod waarmee provincies vanuit bevoegdheden van onderop willen bijdragen aan de realisatie van de energietransitie. Dit vraagt om een regionale aanpak waarbij beleidsvrijheid aan provincies, gemeenten en waterschappen wordt gelaten en de randvoorwaarden (financieel en juridisch) op nationaal niveau worden georganiseerd. Hiermee moet de opgave haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn. Voor de provincies zijn doelmatigheid, evenredigheid en draagvlak daarbij van groot belang.

Dit aanbod is opgenomen in het Interbestuurlijk Programma (IBP). Dit is de basis voor de samenwerking van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen in de onderhandelingen over het Klimaatakkoord. Namens het IPO heeft een onderhandelingsdelegatie op basis van een door het IPO-bestuur vastgesteld mandaat (een haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar Klimaatakkoord) de onderhandelingen gevoerd aan de Klimaattafels. Gedurende de onderhandelingen vond afstemming plaats met de medeoverheden in het bestuurlijk overleg IBP Klimaat. In de eindfase is frequent overleg gevoerd over voor provincies cruciale randvoorwaarden, waaronder de consequenties van de stimuleringsmaatregelen elektrisch vervoer voor de inkomsten uit opcenten. Het Klimaatakkoord is een programmatisch akkoord waarin de gezamenlijke nationale doelen, uitvoeringskaders en randvoorwaarden zijn opgenomen. De uitwerking vindt plaats in de regio. Provincies, gemeenten en waterschappen hebben hierbij beleidsruimte gekregen. De overheden benutten het bestuurlijk overleg vanuit deze regionale uitvoeringspraktijk ook in de uitwerking van het Klimaatakkoord. In dit bestuurlijk overleg zal worden afgestemd en indien nodig besloten over die zaken die de overheden aangaan in relatie tot de uitvoeringstafels en -overleggen van het Klimaatakkoord (bijvoorbeeld wetgeving).

Haalbaarheid

Over de haalbaarheid dient een voorbehoud gemaakt te worden, omdat het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Centraal Planbureau (CPB) geen doorrekening van het Klimaatakkoord hebben gemaakt. In oktober 2019 zal de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) verschijnen. Het Klimaatakkoord zal hier partieel in worden meegenomen. In 2020 zal het volledige Klimaatakkoord in de KEV worden doorgerekend. Het Ontwerp van het Klimaatakkoord (OKA) (december 2018) is wel doorgerekend door het PBL (<https://www.pbl.nl/nieuws/nieuwsberichten/2019/ontwerp-klimaatakkoord-grote-stappen-maar-nog-veel-werk-aan-de-winkel>) en het CPB (<https://www.cpb.nl/ontwerp-klimaatakkoord-doorgerekend>).

De beperkingen van de netcapaciteit zetten de haalbaarheid van de energietransitie onder druk. Deze beperkingen zijn acuut in de provincies waar het huidige elektriciteitsnet relatief dun is, maar spelen op korte termijn in heel Nederland. Om de ambities uit het Klimaatakkoord via de RES te kunnen realiseren is netcapaciteit in heel Nederland cruciaal. Om die reden heeft het IPO in de onderhandelingen stevig ingezet op een versnelde uitbreiding van de netcapaciteit als randvoorwaarde van de elektriciteitsdoelen. Het Kabinet neemt een aantal wettelijke maatregelen om de netbeheerders in de gelegenheid te stellen deze netcapaciteit uit te breiden. In de uitwerking van het Klimaatakkoord blijft het IPO aandringen op tijdige versterking zodat we in heel Nederland de ambities kunnen realiseren en zal hier netbeheerders en Rijk op aanspreken. Voldoende netcapaciteit in heel Nederland is en blijft daarmee een randvoorwaarde voor realisatie.

Het IPO heeft tevens aangedrongen op voldoende investeringsmiddelen als randvoorwaarde voor realisatie van de gebiedsprogramma's. Het Rijk heeft in het Klimaatakkoord toegezegd dat de investeringen voor de RES (hernieuwbare elektriciteit via grootschalige zon en wind) vanuit de Stimulering Duurzame Energieproductie++ (SDE++) gedekt worden. Voor de sectoren waar het

IPO met partners aan tafel heeft aangegeven dat een tekort aan investeringsmiddelen kan worden verwacht komen extra middelen. Zoals tot 2030 circa 1 miljard euro voor vergroening van de land- en tuinbouwsector. Tevens zijn middelen vrijgekomen voor de onrendabele top van zero-emissie OV en fiets parkeren. Dit betreft een impuls van €10 miljoen per jaar voor Zero-Emissie bussen die als cofinanciering beschikbaar wordt gesteld voor de periode 2019-2025, 75 miljoen euro voor cofinanciering van investeringen in fietsenstallingen bij OV-knooppunten in aanvulling op de middelen die in het regeerakkoord zijn gereserveerd en een nader te bespreken vijf miljoen euro voor de agenda nationale laadinfrastructuur.

De uitspraak van de Raad van State over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) kan de energietransitie beïnvloeden. Het IPO is met Rijk en partners in gesprek om de impact hiervan in beeld te brengen en oplossingen hiervoor te vinden. Deze oplossingen zijn voor het IPO een randvoorwaarde om het Klimaatakkoord uit te kunnen voeren.

De gebiedsprogramma's (RES, Regionale Mobiliteitsprogramma's, veenweide programma's etc). waarin provincies een belangrijke rol spelen krijgen een stevigere positie bij de besteding van de investeringsmiddelen.

Betaalbaarheid

Provincies hebben zich met gemeenten ingezet voor een eerlijke verdeling van de lusten en lasten in de energietransitie met behoud van werkgelegenheid. Ten opzichte van het Ontwerp van het Klimaatakkoord van december 2018 zijn er in het Klimaatakkoord verschuivingen geweest ten gunste van inwoners. Elementen zijn de lagere stijging van de belasting op gas (€0,10 in plaats van €0,20 per m³), de invoering van een CO₂-heffing voor de industrie en een warmtefonds waarmee particulieren duurzame investeringen kunnen doen. De autobelastingen voor fossiele auto's nemen niet meer toe, de stimuleringsmaatregelen voor elektrische auto's zijn gematigder en de tweedehands markt voor elektrische auto's wordt gestimuleerd. We zien in het Klimaatakkoord ook aandacht voor werkgelegenheid en een impuls aan de regionale economie via arbeidsmarkt en onderwijs en innovatiebeleid.

Uitvoerbaarheid

Om de uitvoerbaarheid voor provincies te garanderen zijn met het Rijk in bestuurlijk overleg afspraken gemaakt. De Raad voor Openbaar Bestuur zal gevraagd worden om op grond van Artikel 2 van de Wet op de Financiële Verhoudingen twee onderzoeken uit te voeren:

1. naar de uitvoeringslasten die met de maatregelen uit het Klimaatakkoord die provincies aangaan samenhangen;
2. naar de inkomstenderving vanuit opcenten als gevolg van de fiscale stimulering van elektrisch vervoer.

De resultaten vormen het uitgangspunt voor het Rijk en provincies in het bestuurlijk overleg. Rijk en provincies kunnen hier alleen op grond van zwaarwegende argumenten van afwijken.

Vooraf over de inkomstenderving vanuit opcenten bestaan zorgen die de komende tijd aandacht blijven vragen van provincies. Het IPO ondersteunt de transitie naar emissievrije mobiliteit en stimulering daarvan door het Rijk. Daarbij geldt dat de belastinginkomsten voor de provincies en de betaalbaarheid voor iedereen gegarandeerd moeten zijn. De in het Klimaatakkoord opgenomen voorstellen voor fiscale stimulering van Elektrisch Vervoer blijken impact te hebben op de inkomsten van provincies vanuit de Opcenten. Aangezien dit het eigen belastinggebied en de open

huishouding van provincies raakt is de oplossing van deze consequentie als breekpunt opgenomen in het mandaat vanuit het bestuur. Het Bestuur heeft ingezet op:

- 2021 – 2024: compensatie van de inkomstenderving door de vrijstelling van elektrisch vervoer.
- Na 2024: een structurele oplossing waarmee het eigen belastinggebied en de open huishouding van provincies zijn gegarandeerd.

Resultaat Klimaatakkoord

De afspraken in het Klimaatakkoord zijn niet binnen mandaat, in de zin dat voor de periode 2020-2024 geen garantie op compensatie is afgegeven. In de plaats van deze garantie is een stevige procesafpraak gemaakt. De Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) geeft een zwaarwegend advies en de voor provincies cruciale definitie van inkomstenderving wordt hierin meegenomen. Hierbij zal rekening worden gehouden met de reeds genomen Statenbesluiten rondom de hoogte van de opcenten in de jaren 2020-2024. Rijk en provincies kunnen alleen met zwaarwegende argumenten afwijken van het advies.

Provincies zullen in gezamenlijkheid de komende periode bouwstenen ontwikkelen om tijdig tot standpuntbepaling over het fiscale stelsel te komen. Over de resultaten van het ROB-onderzoek en de bouwstenen zal in het IPO-Bestuur worden gesproken voorafgaand aan de verwachte onderhandelingen met het Rijk.

Afspraken:

Net als in het verleden bij Autobrief II zijn elektrische personenauto's tot en met 2024 vrijgesteld van de MRB en daarmee in principe ook van opcenten. Vanaf 2025 betalen EV's conform dit voorstel ook MRB (afhankelijk van mogelijke stelselwijziging). Geconcludeerd is dat IPO en Rijk verschillende definities hanteren wat betreft de gevolgen van het stimuleringspakket van EV's in het Klimaatakkoord. Hieronder worden de verschillen toegelicht:

- *Bij een 0-tarief voor EV's mogen provincies geen MRB heffen. Het IPO stelt dat provincies met elke verkochte elektrische auto inkomsten mislopen als gevolg van het 0-tarief. Deze beperking van de belastinggrondslag van provincies leidt tot minder opbrengsten en heeft daarmee consequenties voor de open huishouding waarvoor de provincies gecompenseerd dienen te worden.*
- *Het Rijk stelt dat – op basis van de huidige inzichten – de groei van de fossiele auto's en het (toenemend) gewicht van de fossiele auto's ervoor zorgt dat de totale jaarlijkse opbrengsten uit opcenten in de periode van 2021-2024 in absolute zin niet substantieel verslechteren ten opzichte van het jaar 2020. Er is enkel sprake van minder meeropbrengsten en daarmee voor het Rijk geen sprake van derving waarvoor provincies gecompenseerd zouden moeten worden.*

Provincies en Rijk hebben gezamenlijk belang bij een goede monitoring van de ontwikkeling van het elektrisch vervoer de komende jaren. Het Rijk staat in voor het instandhouden van hetzelfde of een ander qua effect vergelijkbaar eigen belastinggebied. Met dit belastinggebied dient de open huishouding van provincies onverkort intact te blijven.

Rijk en IPO zijn overeengekomen dat:

- a. *Het Rijk en IPO monitoren gezamenlijk in de periode 2021-2024 de effecten op de opcenten als gevolg van de beleidsvoornemens van het Rijk. Het Rijk ontwikkelt samen met het IPO een methodiek voor de monitoring van EV's ("hand aan de kraan"). Voor de berekeningen wordt uitgegaan van de tarieven voor de provinciale opcenten geldend voor 2019.*

- b. *In het kader van de monitoring in 2020 zal de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) een zwaarwegend advies uitbrengen – op basis van een artikel 2 onderzoek – over de vraag in hoeverre de beleidsvoornemens van het Rijk gerelateerd aan de provinciale opcenten tot een substantiële wijziging in inkomsten van provincies leiden. Beide varianten van de gehanteerde definities zullen worden meegenomen in de adviesaanvraag van het Rijk. Tevens brengt de ROB de gevolgen voor de taakuitvoering van provincies in beeld.*
- c. *Naar aanleiding van de monitoring en het zwaarwegende advies van de ROB zal overleg tussen Rijk en provincies plaatsvinden over de uitkomsten.*

(Klimaatakkoord p. 63 en 64)

Integrale appreciatie en advies

Het IPO-Bestuur adviseert u positief over het Klimaatakkoord. Zij constateert dat het overgrote deel van de inzet in het Klimaatakkoord is opgenomen. Het Klimaatakkoord geeft de nationale doelen, uitvoeringskaders en randvoorwaarden aan en laat gezien het programmatische karakter nog veel ruimte voor provinciale uitwerking. Provinciale Staten worden hierbij betrokken. De exacte invulling hiervan is aan de individuele provincies. De governance staat open voor aanscherping van de randvoorwaarden (wetgeving waaronder marktordening en financiering). Voor zover dat nu kan worden overzien is het voorliggende Klimaatakkoord haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar. Waar dit nog onzeker is zijn vertrouwenwekkende procesafspraken gemaakt met medeoverheden en maatschappelijke partners aan de Klimaattafels over de monitoring en oplossingsrichtingen. Het Klimaatakkoord biedt de nationale doelen en het uitvoeringskader waarin veel (beleids-) ruimte is gelaten aan decentrale overheden in regionaal verband. Zo hebben provincies met gemeenten en waterschappen een regierol in het opstellen van regionale energiestrategieën (RES) (opgaven elektriciteit en gebouwde omgeving, inclusief infrastructuur en opslag), industriële clusterprogramma's, veenweideprogramma's, natuurontwikkeling en regionale mobiliteitsprogramma's. Ook wordt de rol van de provincie als toezichthouder vanuit de Wet Milieubeheer erkend. De bevoegdheidsverdeling wordt gevolgd bij de wettelijke borging van CO2 reductie en energiebesparing bij bedrijven in de Omgevingswet. Het Rijk stelt voor proces en investeringen aanvullende middelen beschikbaar waarbij provincies via gebiedsprocessen mede beslissen over de besteding.

Ondanks de waarborgen die in overleg met het Rijk in het Klimaatakkoord zijn opgenomen over de inkomstenderving vanuit de vrijstelling van elektrische voertuigen voor MRB en daarmee de opcenten is niet de volledige inzet op compensatie van de inkomstenderving gerealiseerd. Met de afspraken in het Klimaatakkoord en de toezegging in het bestuurlijk overleg dat het advies van de Raad voor Openbaar Bestuur als uitgangspunt dient voor het bestuurlijk overleg waarvan alleen met zwaarwegende argumenten kan worden afgeweken acht het IPO-Bestuur de uitkomst het hoogst haalbare. Hiermee zijn de zorgen van provincies voor nu in voldoende mate onderkend en de monitoringsafpraak voldoende stevig. Daarbij speelt mee dat voor de langere termijn het Rijk expliciet toezegt in te staan voor het intact houden van het eigen belastinggebied en de open huishouding. Bovendien is de stimulans van elektrisch vervoer op grond van de maatregelen in het Klimaatakkoord minder dan in het Ontwerp van het Klimaatakkoord.

Regionale Energiestrategieën

Het aanbod van de gezamenlijke provincies in samenwerking met VNG en UvW, om te komen tot RES, is een apart hoofdstuk in het Klimaatakkoord. De partners van het Klimaatakkoord achten de RES de methode om van onderop tot zorgvuldige en participatieve (ruimtelijke) besluitvorming over hernieuwbare energieproductie te komen. Om draagvlak te vergroten is participatie van belang en is het de ambitie om 50 procent van nieuwe hernieuwbare productie op land in eigendom te laten komen van de lokale omgeving. Provincies hebben hierin samen met gemeenten en

waterschappen de regie. Naast de opgave voor (grootschalige) hernieuwbare elektriciteit op land (35 TWh) is het samenbrengen naar vraag en aanbod van warmte ten behoeve van de gemeentelijke transitievisies warmte evenals de implicaties voor de infrastructuur onderdeel van de RES.

De planning voor de RES-en is als volgt:

- Een half jaar na ondertekening, uiterlijk 1 juni 2020: concept RES ('RES 0.5') gereed.
- 1 maart 2021: RES ('RES 1.0') gereed, met instemming van GS en Provinciale Staten
- Medio 2021: het merendeel van de RES-en is verwerkt in het omgevingsbeleid
- 1 januari 2025: de vergunningen voor hernieuwbare energieproductie zijn verleend, met het oog op de SDE++ beschikkingen.

Het kabinet stelt €30 miljoen per jaar voor de jaren 2019 tot en met 2021 beschikbaar voor de RES. Hiervan is €15 miljoen direct ten behoeve van de regio's, €5 miljoen ten behoeve van het nationaal programma RES (NP RES), €2,5 miljoen ten behoeve van de participatiecoalitie en €7,5 miljoen ten behoeve van het expertisecentrum warmte.

Daarmee is deze inzet vanuit provincies opgenomen in het Klimaatakkoord hoofdstuk Regionale Energiestrategieën en krijgen provincies met gemeenten en waterschappen zeggenschap over de manier waarop de hernieuwbare energie opgave wordt gerealiseerd.

Elektriciteit

De opgave voor de elektriciteitssector is een besparing van 20,2 Mton CO₂ in 2030. Hiervoor zal in 2030 35 TWh grootschalig (15 kWp of groter) op land techniekneutraal (zon/wind) geproduceerd moeten worden (naast 49 TWh wind op zee). Bestaande/al geplande productie door zon of wind telt hierin mee. Mocht er op weg naar 2030 een grotere elektriciteitsbehoefte ontstaan dan zal hierover in 2021 het bestuurlijk gesprek worden gevoerd, waarbij eerst naar productie op zee en kleinschalige productie wordt gekeken. Knelpunten worden via het Nationaal Programma RES (NP RES) opgepakt en er is aandacht voor proces- en projectparticipatie in het Klimaatakkoord. De SDE vergoedt de onrendabele top van duurzame elektriciteitsproductie en is beschikbaar tot en met 2025. De energiebedrijven hebben aangegeven dat na 2025 geen subsidie meer nodig zal zijn om de doelen voor 2030 te realiseren. In het Klimaatakkoord is de ambitie opgenomen om uiterlijk op 1 januari 2025 alle benodigde vergunningen voor de 35TWh te hebben verleend, zodat deze projecten gebruik kunnen maken van de SDE++. Over de problematiek omtrent de netcapaciteit is een aparte Kamerbrief aan de Tweede Kamer verzonden waarmee de minister tracht maximale ruimte te creëren op het net. Provincies blijven Rijk en netbeheerders in het interbestuurlijk en intermaatschappelijk overleg aanspreken op de tijdige realisatie van netcapaciteit. Een netcapaciteit die in heel Nederland gegarandeerd dient te blijven en een randvoorwaarde voor realisatie vormt.

Daarmee is deze inzet vanuit provincies opgenomen in het Klimaatakkoord hoofdstuk Elektriciteit.

Gebouwde Omgeving

De opgave voor de gebouwde omgeving is om in 2030 3,4Mton CO₂ te besparen. Hiervoor moeten in 2030 ongeveer 1,5 miljoen woningen verduurzaamd zijn en moet de CO₂-uitstoot in de bestaande utiliteitsbouw in 2030 met 1 Mton extra worden teruggebracht. Provincies ondersteunen en faciliteren de wijkgerichte aanpak door gemeenten met participatie van inwoners. Provincies verbinden lokale plannen aan het regionale netwerk. De transitie moet betaalbaar zijn voor alle inwoners en haalbaar & uitvoerbaar voor gemeenten (kennis, mogelijkheden en bevoegdheden).

Woonlastenneutraliteit is hierin uitgangspunt. De woningcorporaties zijn een cruciale partner om verduurzaming in de (bestaande) gebouwde omgeving verder op gang te brengen. We benadrukken de noodzaak om corporaties de mogelijkheid te bieden om de verhuurdersheffing in te zetten voor verduurzaming van bestaande woningen. Tevens heeft het Rijk een warmtefonds aangekondigd. Het Expertisecentrum is opgenomen in het Klimaatakkoord en zal vanuit het Rijk jaarlijks €7,5 miljoen ontvangen. Het Expertisecentrum is stevig verbonden met het NP RES.

Daarmee is deze inzet vanuit provincies opgenomen in het Klimaatakkoord hoofdstuk Gebouwde Omgeving.

Er zijn geen wijzigingen van de marktordening warmtenetten opgenomen in het Klimaatakkoord, ondanks de inzet van de provincies. In plaats daarvan loopt hiervoor een apart traject in aanloop naar de herziening van de Warmtewet in 2021. IPO neemt hieraan deel en stel juridische verankering van de marktordening in de Warmtewet als randvoorwaarde. Op 10 juli heeft de Minister in bestuurlijk overleg met provincies en gemeenten afgesproken om een gezamenlijk onderzoek uit te voeren. Dit onderzoek brengt via joint fact finding in beeld welke knelpunten in marktordening, financiering en proces te ontdekken zijn. Op grond van de resultaten zal later dit jaar in bestuurlijk overleg de inhoud van de toegezegde beleidsbrief over de marktordening van warmte worden geformuleerd.

Industrie

De industrie heeft de opgave om 14,3 Mton CO₂ te besparen in 2030, waarvan maximaal 7,2 Mton ondergronds mag worden opgeslagen ('carbon capture and storage' (CCS)). 80 procent van de 14,3 Mton CO₂ moet komen uit een generieke CO₂-heffing. Hierbij moet per ton uitgestoten CO₂ een heffing betaald worden. De verantwoordelijkheid voor deze heffing ligt bij het Rijk. De heffing geldt voor de volgende bedrijven:

- Bedrijven die vallen onder het Europese emissiehandelssysteem (ETS)
- afvalverbrandingsinstallaties (AVI's)
- Industriecluster Chemelot (in verband met de uitstoot van lachgas)

Voor alle bedrijven, inclusief de bedrijven die onder de heffing vallen, geldt er een verplichting om verduurzamingsmaatregelen te treffen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Decentrale overheden zijn bevoegd gezag voor het stelsel van vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) waarmee hierop toezicht wordt gehouden. De inrichting van het VTH stelsel is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijk en decentrale overheden. Dit wordt de komende periode uitgewerkt. De uitvoeringslasten die hiermee samenhangen zullen in beeld worden gebracht door de Raad voor Openbaar Bestuur.

Voor maatregelen met een onrendabele top is SDE++ subsidie beschikbaar voor de industrie. Deze loopt over de jaren op, tot maximaal €550 miljoen (in 2030). De industrie draagt zelf het grootste deel bij via een energieheffing. Door deze systematiek vloeit het geld weer terug in de industrie. Zo kan de industrie innoveren en de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie behouden.

Er zal een integrale uitwerking van de benodigde infrastructuur voor de industrie komen (warmte, elektriciteit, CO₂, waterstof). Aangezien de opwekking van hernieuwbare energie en de benodigde infrastructuur en opslag onderdeel is van de RES zal een verbinding tussen de taskforce infrastructuur industrie en de RES worden gelegd.

Daarmee is deze inzet vanuit provincies grotendeels opgenomen in het Klimaatakkoord hoofdstuk Industrie.

De industriële clusters die niet aan zee liggen blijven een aandachtspunt. Het IPO acht het van groot belang dat als principe alle clusters binnen Nederland tegen vergelijkbare voorwaarden en redelijke kosten toegang hebben tot de benodigde infrastructuur. Namens de provincies zal het IPO er bij het Rijk op aandringen dat dit aandachtspunt onderdeel blijft van de uitwerking van het Klimaatakkoord.

Provincies hebben vanuit het IPO geen inzet gepleegd omtrent de vormgeving van de CO₂-heffing. Wel hebben provincies aandacht gevraagd voor de verdeling van lasten tussen bedrijfsleven en inwoners.

Landbouw en landgebruik

De sectortafel heeft, in lijn met de eerder geformuleerde inzet, mogelijkheden in beeld gebracht om te komen tot een grotere reductie van CO₂eq-emissies. Partijen zien de transitie als onderdeel van een bredere verduurzamingsopgave in het landelijke gebied. Provincies hebben, in lijn met de provinciale verantwoordelijkheden, een regierol voor veenweide en bomen, bos en natuur, en geven ondersteuning aan de opgaven van de landbouwsectoren. Realisatie van opgaven gebeurt met een programmatische aanpak, waarbij veelal in pilots ervaring wordt opgedaan met nieuwe technieken. Het Rijk investeert extra in de opgave voor landbouw en landgebruik. Voor de onderdelen waarvoor provincies beleidsverantwoordelijk zijn gaat het om reductie van emissie door veehouderij rondom Natura2000, de aanpak van de veenweidegebieden (€276 miljoen, waarvan €100 miljoen incidenteel) en behoud en uitbreiding van bomen, bos en natuur (€51 miljoen). In totaal stelt het Kabinet tot 2030 €970 miljoen extra beschikbaar, waarmee een impuls wordt gegeven aan de verduurzaming van landbouw en landgebruik. De inzet op veehouderij rondom Natura2000 is een aanvullende opgave, waarvoor €100 miljoen beschikbaar is. Over de inzet van deze middelen worden de komende maanden aanvullende afspraken met het ministerie gemaakt.

Daarmee is deze inzet vanuit provincies herkenbaar opgenomen in het Klimaatakkoord hoofdstuk Landbouw en Landgebruik.

Mobiliteit

De belangrijkste maatregelen betreffen stimuleren van elektrisch rijden, inzet van alternatieve brandstoffen, zero-emissie zones in stedelijk gebied en stimuleren van zuinige banden. Dit zijn maatregelen waar provincies hoogstens een ondersteunende rol spelen. Provinciaal handelingsperspectief zit met name in de afspraak om te komen tot Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's). RMP's zijn maatwerk per regio/provincie en hanteren een integrale benadering van het mobiliteitssysteem in de regio, ten bate van bereikbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en gezondheid. Provincies, VNG en I&W werken aan de startpakketten als eerste aanzet voor RMP's. Onder de RMP-paraplu zitten meerdere nader uit te werken procesafspraken, waaronder een aantal afspraken waar concreet middelen bij worden genoemd zoals versteviging van het Bestuursakkoord Zero-Emissie bussen, waarvoor een impuls van €10 miljoen per jaar als cofinanciering beschikbaar wordt gesteld voor de periode 2019-2025, 75 miljoen euro voor cofinanciering van investeringen in fietsenstallingen bij OV-knooppunten in aanvulling op de middelen die in het regeerakkoord zijn gereserveerd en een nader te bespreken vijf miljoen euro voor de agenda nationale laadinfrastructuur. In het verlengde van de RMP's geeft het Kabinet aan de nieuwe uitgangspunten bij het Mobiliteitsfonds op korte termijn al toe te passen bij nieuwe opgaven, zoals het nadrukkelijker meewegen van slimme maatregelen waarmee de flexibiliteit tussen de modaliteiten (OV, weg, waterweg, fiets) wordt vergroot.

Provincies hebben in het Klimaatakkoord een neutrale positie ingenomen waar het investeringen en belastingopbrengsten betreft.

Daarmee is deze inzet vanuit provincies opgenomen in het Klimaatakkoord hoofdstuk Mobiliteit.

Ruimte

In de hoofdstukken gebouwde omgeving, industrie, elektriciteit, landbouw en landgebruik, mobiliteit, RES en het aparte hoofdstuk Ruimte staan afspraken waarin instrumenten vanuit de Omgevingswet worden benoemd. Zowel het omgevingsinstrumentarium van gemeenten als dat van provincies is van groot belang voor zowel de realisatie van opwekking van hernieuwbare energie als voor de warmtetransitie in de gebouwde omgeving.

Als provincies hebben wij erop aangedrongen dat de conflicterende ruimteclaims die voortkomen uit de klimaatopgave en energietransitie in relatie tot andere opgaven en transities (zoals klimaatadaptatie) in het Klimaatakkoord worden geadresseerd. Waarbij overheden gezamenlijk de verantwoordelijkheid dragen om oplossingen te creëren. In de hoofdstukken Elektriciteit en Regionale Energiestrategieën (RES) zijn vier ruimtelijke principes opgenomen die hierbij behulpzaam kunnen zijn.

Daarmee is deze inzet vanuit provincies opgenomen in het Klimaatakkoord.

Ten slotte

Als provincies benadrukken we het belang van de rol van het Rijk als partner voor de uitvoering van het klimaatakkoord. Op dit moment is nog niet met zekerheid te zeggen dat de financiële en beleidsmatige inzet vanuit het Rijk toereikend is om de gezamenlijke ambities te kunnen realiseren. Omdat de opgaven van dusdanige omvang benadrukken wij dat dit financieel niet door decentrale overheden kan worden opgevangen en voldoende financiële en beleidsmatige inzet vanuit het Rijk cruciaal is.

Het IPO zal zich bij de uitwerking van het Klimaatakkoord in interbestuurlijk en intermaatschappelijk overleg blijven inzetten op de genoemde randvoorwaarden. Dit geldt voor wetgeving waaronder de marktordening, voldoende investeringsmiddelen die aansluiten bij de opgaven in de regio en de versnelde uitbreiding van de netcapaciteit zodat in heel Nederland tegen vergelijkbare kosten de netcapaciteit op orde blijft.

Hoogachtend,
Namens het IPO-Bestuur,

Th.J.F.M. Bovens
Gouverneur van Limburg en voorzitter van het IPO-Bestuur